

Témy

Veková kategória

10+

Veľkosť skupiny

do 30 osôb

Čas

90 MINÚT

9 Čo robíte na internete?

Témy: **mediálna gramotnosť, kritické myslenie, digitálne občianstvo**

Veková kategória: 10+

Počet účastníkov: do 30 osôb

Trvanie aktivity: 90 minút

Metódy vzdelávania: diskusia, skupinová práca, reflexia

Ciele aktivity:

- pomenovať zdroje získavania informácií o aktuálnom dianí,
- porovnať a zhodnotiť kvalitu a serióznosť zdroja informácií pri rozličných médiách,
- diskutovať o tom, s čím všetkým sa môžeme na internete stretnúť.

Materiál: flipcharty, postity (samolepiace lístky), fixky

Kľúčové slová: internet, informácie, dezinformácie, dôveryhodné informácie, zdroje, hľadanie informácií

Priebeh aktivity:

1. Rozdáme účastníkom malé lístočky (napríklad postity), na ktoré každý zapíše tri webové stránky, na ktorých najčastejšie získava informácie (môže ísť o stránky špecializované na konkrétnu tému, dianie v krajine alebo všeobecne – typy webov, kde zvyčajne hľadajú informácie).

2. Prieskum o navštevovaných stránkach vyhodnotíme (s pomocou skupiny) a prezentujeme pred účastníkmi.

3. Označíme 3 – 5 najčastejšie navštevovaných stránok. Účastníkov rozdelíme do skupín a požiadame, aby v tímoch pracovali na nasledujúcich úlohách:

- identifikovali vlastníkov týchto stránok,
- ohodnotili ich dôveryhodnosť,
- pomenovali publikum, ktorému sú informácie určené,
- identifikovali účel, pre ktorý boli informácie vytvorené.

4. Skupiny prezentujú výsledky svojej práce na úlohe (zistenia, postrehy). Nasleduje diskusia k vyššie pomenovaným oblastiam a pojmom: vlastníci, záujem, publikum a účel stránok poskytujúcich informácie. Ďalšie otázky do diskusie sú uvedené nižšie.

5. Vyzveme účastníkov, aby sa v skupine pokúsili sformulovať *kritériá, ktoré môžu byť rozhodujúce pri posúdení dôveryhodnosti a kvality zdrojov informácií*. Následne sa môžu účastníci (teraz už spoločne v skupine) na základe stanovených kritérií pokúsiť prehodnotiť dôveryhodnosť niektorého z vybraných zdrojov informácií. Lektor doplní ďalšie kritériá hodnotenia kvality zdroja a oboznámi účastníkov s *piatimi základnými konceptami a kľúčovými otázkami mediálnej gramotnosti* (časť 1.7 príručky (Ne) bezpečne v sieti). V prípade potreby vysvetlí pojmy: *zdroje, informácie, dezinformácie*.

Záverečný rozbor:

- Aké informácie hľadáte na internete najčastejšie?
- Už ste niekedy na internete natrafili na nepravdivé informácie? Pokiaľ áno, na aké?
- Na základe čoho si vyberáte informácie?
- Všímate si informácie o zdrojoch, ktoré sledujete? Kto za nimi stojí?
- Dohľadávate si informácie aj v iných médiách?
- Prečo podľa vás niekto zverejňuje na internete nepravdivé informácie?
- Čo by ste spravili, keby ste zistili, že je informácia nepravdivá?

Variácie aktivity:

- Zoznam zdrojov môžu účastníci zadať pred aktivitou, napríklad cez online dotazník a následne s nimi len pracovať. Potom je možné viac času venovať analýze a diskusii: kto stojí za zdrojom, na aké témy sa zameriava, na aké zdroje sa odvoláva, analyzovať komentáre pod príspevkami a pod.
- Pri zadávaní úlohy pre prácu v skupinách možno každej zo skupín prideliť inú stránku tak, aby vždy dve skupiny pracovali na rovnakej stránke a následne bolo možné výsledky analýzy porovnať.

Zdroje: MARKOŠ J., GAŽOVIČ O., *N Magazín, Kritické myslenie*. Bratislava: N Press, s.r.o, Október 2017. [online]. Dostupné na: <<https://dennikn.sk/941774/stiahnite-si-prirucku-o-kritickom-mysleni/>>

Podklady pre lektora/účastníkov

1. VYBERAJTE SI DÔVERYHODNÉ MÉDIÁ

Vyberte si niekoľko kvalitných médií, ktoré sú dôveryhodné. Všímajte si, ako v priebehu času spracúvajú témy, všímajte si, aké rôzne prístupy majú konkrétni redaktori.

2. SLEDUJTE AJ PROTISTRANU, AK JE NA ÚROVNI

Sme rôzni, ale mali by sme sa snažiť navzájom si porozumieť. Veriaci by mali vedieť, ako uvažujú ateisti, ľudia z hlavného mesta by mali vedieť, ako rozmýšľajú ľudia na vidieku, tínedžeri by sa mali snažiť chápať, čo trápi dôchodcov. Preto je dobré sledovať aj tie kvalitné médiá, ktoré nepíšu pre vás. Prostredníctvom nich totiž získate komplexnejší pohľad na to, čo sa deje.

3. ČÍTAJTE SPRÁVY AJ VO SVETOVOM JAZYKU

Naša krajina (Slovensko) je pomerne malá. Médiá preto majú relatívne málo predplatiteľov a nízke príjmy z reklamy, a tak aj ich redakcie sú malé a často nestíhajú. Médiá, ktoré publikujú v niektorom zo svetových jazykov, sú na tom zvyčajne lepšie. Môžu si preto dovoliť venovať sa väčšiemu množstvu tém viac do hĺbky. Ak vás zaujímajú globálne témy nezávislé od slovenských reálií, je dobré čítať správy aj v inom svetovom jazyku.

4. SLEDUJTE VLASTNÉ EMÓCIE

Čo pri čítaní správy cítite? Máte nutkanie prečítať si ďalší a ďalší článok? Veľká časť správ na internete sa podobá sladkostiam. Sú pripravené tak, aby „chutili“ – aby v čitateľoch vyvolali závislosť a dohnali ich k nejakej vopred vykalkulovanej reakcii, napríklad k zdieľaniu na sociálnej sieti. Aj správy môžu byť dosť škodlivé. Je preto dôležité nereagovať na správy bezprostredne. Dajte si odstup, premýšľajte s chladnou hlavou.

5. AK CHCETE NIEČOMU NAOZAJ HLBŠIE POROZUMIEŤ, SIAHNITE PO KNIHE ALEBO ODBORNOM DOKUMENTE

Novinári/redaktori sú vo svojej práci obmedzení časom na spracovanie témy i priestorom v médiách, ktoré majú k dispozícii. Novinové články sú preto často len ochutnávkou témy, úvodom k nej. Ak zistíte, že vás niektorá z tém naozaj zaujíma, nečerpajte informácie len z príspevkov v novinách a na internete, ale siahnite po knihách a podrobnejších dokumentoch.